

6. Практика. Чим більше практики має вокаліст, тим більш впевненим та професійним буде його виконання у будь-яких умовах. Важливо регулярно відпрацьовувати свій голос та техніку виконання.

Всі ці аспекти підготовки вокаліста у студії мають важливе значення та допоможуть забезпечити якість звукозапису. Треба додати, що вплив досвіду у галузі студійної роботи також додає впевненості і у сценічній діяльності (цей позитивний досвід-фактор дуже рідко враховується у виховних процесах), робить виконавців більш розкутими та мінімізує симптоми панічного страху перед аудиторією. Неможна обійти також і значну роль звукорежисера (та його куратора, якщо мова йде про освітній процес) у тісній взаємодії з виконавцем. Звукорежисер-фахівець окрім власних професійних навичок що стосуються сучасного професійного обладнання та програмного забезпечення, не може бути відокремлений від творчого процесу й виконувати суто технічний протокол. Він повинен бути креативним, а для цього бути різнобічно музично освідченим, володіти широким спектром понять у галузі музичного мистецтва, залучатись у мистецький процес та бути зацікавленим в його результаті.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-118>

A PERSONALLY ORIENTED APPROACH IN THE PROCESS OF FORMING THE COMMUNICATION SKILLS OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART IN ORCHESTRA CLASSES

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ ОРКЕСТРОВОГО КОЛЕКТИВУ

Savchenko H. V. Савченко Г. В.

Senior Lecturer at the Department of Instrumental and Orchestral Performance

Mikhailo Dragomanov Ukrainian State University Kyiv, Ukraine

старший викладач кафедри інструментального та оркестрового виконавства

Український державний університет імені Михайла Драгоманова м. Київ, Україна

Сучасна освіта в Україні ставить нові вимоги до якості процесу навчання. На сьогоднішній день розвиток мистецької освіти вийшов на рівень, який потребує від студентів мобільності та такого спілкування, яке дасть можливість розвивати креативне мислення, творчо підходити

до процесу навчання та виховання, знаходити інформацію, яка допоможе йти інноваційним шляхом і, завдяки цьому, успішно адаптуватися на ринку праці. Комплексний характер завдань у педагогічній професії вимагає від сучасного фахівця обізнаності у різних галузях науки, володіння різноманітними навичками пізнавальної діяльності та вільного оперування цими надбаннями.

Оволодіння майбутнім учителем музичного мистецтва професійною майстерністю передбачає розширення його професійної діяльності, удосконалення дидактики, психології, методики. Г.Сковорода писав: «Пізнай себе»[4]. Майбутній учитель музичного мистецтва сучасності має бути і музикантом-педагогом, і музикантом-виконавцем, і вихователем-наставником. Також він має освоїти ефективні інноваційні технології і вільно ними володіти задля удосконалення процесу мистецького навчання та виховання.

Однією з основних методологічних засад мистецької освіти є особистісно – орієнтований підхід. Цей підхід як методологічна основа формування комунікативних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях оркестрового колективу допомагає якнайповніше розглянути навчальний процес з точки зору особистісного підходу до кожного з учасників, дає можливість більш ретельно і уважно спостерігати за колективним процесом з позиції суб'єктивізації кожного оркестранта, враховуючи початковий старт кожного і прогнозуючи результат професійного розвитку, намічати перспективи розвитку кожного оркестранта та колективу вцілому.

Психологія як наука говорить: «Під особистістю розуміють людину, соціального індивіда, що поєднує в собі риси загальнолюдського, суспільно значущого та індивідуально-неповторного» [1, 117]. Педагог С.Гончаренко зазначає, що особистість – це конкретна, цілісна людська індивідуальність у єдності її природних і соціальних якостей [2, 243].

Мистецька діяльність як один із важливих чинників розвитку і формування особистості має великий потенціал розвитку комунікативних умінь.

Г. Падалка стверджує [3], що особистісно-орієнтований підхід має три позиції:

1) передбачає спрямування навчального процесу з мистецьких дисциплін на розвиток особистості учня. Художній розвиток учня не має затьмарювати формування особистості учня, адже вплив мистецької діяльності має формувати такі якості як сприймання, мислення, пам'ять, уяву, критичне мислення та ін.

2) передбачає втілення особистісно-орієнтованого підходу в мистецькій освіті. Зміст цієї позиції – максимальне сприяння

художньому розвитку учня – формування умінь, навичок, активізація творчої діяльності, розвиток музичної пам'яті, музичного слуху, тощо.

3) передбачає ствердження суб'єктної ролі учня в процесі мистецького навчання. Учень має виступати як активний учасник освітнього процесу (суб'єкт). Мистецька діяльність має сприйматися учнем як розвиток власних потенцій, як становлення художньої активності. Традиційна педагогіка спирається на тезу «роби, як я», в той час як особистісний підхід передбачає саморозвиток учня, формування у нього прагнення бути особливим і неповторним, шукати оригінального вирішення мистецьких задумів. Від педагога залежить здатність учня бути в постійному творчому пошуку.

Особистісно-діяльнісний підхід в мистецькій освіті передбачає:

– опору на результати індивідуальної діагностики учнів.

Особистісне становлення студента в мистецькій сфері відбувається завдяки вчасному виявленню педагогом його вихідних даних, вивченню наявних можливостей. Не визначивши цього, педагог ризикує обрати невірний шлях мистецького розвитку даного учня. Постійна діагностика на протязі навчання допомагає вчасно віднайти і відкоригувати правильний подальший шлях особистісного зростання конкретного учня. «...постійна діагностична увага – необхідна складова втілення особистісного підходу до мистецької освіти» [3].

– впровадження проєктуальних підходів.

Цей підхід вважатиметься продуктивним, якщо педагог свідомо визначить перспективу індивідуального розвитку учня. Навчально-виховний процес буде не дієвим, якщо вчитель не буде бачити перспективи розвитку свого вихованця. Адже не можна вибудувати повсякденних занять, не маючи кінцевої мети цих занять. Вчитель має бути свідомим того, які знання повинні стати особистісним надбанням учня в кінцевому результаті.

– окреслення комунікативної стратегії.

Від правильно вибудованої комунікативної поведінки педагога залежить особистісний розвиток учня, адже професійно грамотний педагог уміє створити позитивний настрій на уроці, свідомо корегує власну поведінку у відповідності до тих обставин, які склалися на уроці. Не можна розраховувати на те, що учень «розкриється», якщо він не може вільно поводитись. Навчально-виховний процес може бути продуктивним тільки за умови взаєморозуміння і поваги один до одного.

Виховуючи таким чином учня, вчитель передає йому свою культуру мовлення і спілкування (комунікації), своїм прикладом надає модель комунікативної поведінки; працюючи над творами, учень і вчитель вступають в комунікацію з задумом композитора, який написав цей твір. І, як наслідок, відбувається взаємозбагачення всіх трьох – вчителя, учня і твору, адже кожне прочитання композиторського задуму і його

виконання надає нових відтінків даному творові. Якщо музичний твір виконується групою виконавців (ансамбль, оркестр), то при особистісному підході кожен з учасників збагачує цей твір. Працюючи над твором, студенти камерного оркестру вчаться взаємодіяти під керівництвом диригента між собою; виникають моделі ситуацій, які потрібно вирішувати, знаходячи певні компромісні рішення. Таким чином, творча праця студентів в камерному оркестрі надає їм можливість швидше і яскравіше (емоційна складова) набути комунікативних умінь, які будуть допомагати не тільки в професійній роботі, а й стануть корисним надбанням при вирішенні будь-яких життєвих ситуацій.

Виконавство як таке позначене суб'єктивним прочитанням твору саме при особистісно-орієнтованому підході. Виявляючи увагу до особистості студента, його унікального психологічного складу, викладач свої рекомендації коригує відносно світосприймання, самооцінки студента, уникаючи при цьому надлишкової критики і не акцентуючи увагу на невдалих діях.

Що стосується колективу студентів (наприклад, оркестр), то саме таке відношення (особистісно-орієнтований підхід) сприяє не тільки інформаційному збагаченню, а й виховує комунікативні вміння, що забезпечує єдність особистісного і суспільного у підготовці майбутнього вчителя.

Оркестровий колектив – це дуже цінний навчальний досвід при сучасному особистісному налаштуванні на навчальний процес, адже праця в колективі не дозволяє збочити в сферу нездорового егоїзму, що властиве повсякчас творчим особистостям. Оркестрові заняття дають можливість бути професіоналом і громадянином, здатним вирішувати будь-які проблемні ситуації в життєвому процесі.

Особистісно-орієнтований підхід у процесі формування комунікативних умінь на заняттях оркестрового колективу розглядається методологічною основою навчання, при якому кожен учасник вищеназваного процесу виступає як система, як носій взаємодій і відносин конкретної групи. Це дозволяє керівникові направити зміст своєї діяльності на удосконалення і усвідомлення студентом цих взаємодій. На допомогу приходить музичний твір, обраний таким чином, щоб залучити до повноцінної співпраці всіх членів колективу, кожен з яких є особистістю.

Сучасне освітнє середовище вимагає розв'язання проблеми реалізації взаємодії у суб'єкт-суб'єктних стосунках. Гарна модель – творчий колектив. Учитель виступає як зовнішній фактор, в той час як учні між собою вступають у суб'єкт-суб'єктні стосунки, чим створюють проблему міжособистісних стосунків, які вирішуються за допомогою комунікативних умінь, що дає можливість набути досвід для подальшої професійної праці.

Література:

1. Войтко В.І. Психологічний словник. – К.: Вища школа, 1982. – 215 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). – К.: Освіта України, 2008. – 274с.
4. Г.Сковорода. Наркіс. Розмова про те: пізнай себе. Сковорода Г. твори: У 2т. _ К.: АТ «Оберіг», 1994. – Т.І. – С.150-195.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-119>

SOME ASPECTS OF FORMING THE INTERPRETATIVE COMPETENCE OF THE FUTURE VOCALIST

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АРТИСТА-ВОКАЛІСТА

Salamova A. M. Саламова А. М.

*Student of the 1st Master's degree
at the Department of Musical Art
Communal Institution of Higher
Education "Academy of Culture
and Arts" of Transcarpathian
Regional Council
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

*студентка 1 магістратури
кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради
м. Івано-Франківськ, Україна*

Зміст майбутньої професійної діяльності артиста-вокаліста, викладача сольного співу поєднує вокально-виконавську, методичну та педагогічно-організаційну діяльність. Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що до проблеми формування компетентності, зокрема інтерпретаційної, зверталось багато науковців, але, на жаль, проблема формування саме інтерпретаційної компетентності майбутніх артистів-вокалістів є недостатньо висвітленою.

Так питання формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва розглядалися науковцями П. Горкуненко, Г. Падалкою (2010), В. Черкасовим (2014), Н. Остапенко (2015). Деякі аспекти вище зазначеної проблеми розглядалися у наукових розвідках Л. Тоцької (2007), О. Прядко (2009), Н. Овчаренко (2014), В. Гаснюк (2018), С. Гмиріної (2019).